

การจำแนกภาษากะลอมตามแนวทางภาษาศาสตร์

A linguistic identification of Kalom

สมทรง บุรุษพัฒน์*
sburusphat@gmail.com
สิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์**
janida_20@hotmail.com
ยุทธร นาคสุข***
yuyut3@gmail.com

บทคัดย่อ

กะลอมเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่ที่แขวงหลวงน้ำทา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชาวกะลอมพูดภาษากะลอมซึ่งจัดอยู่ในภาษาตระกูลไท ซึ่งเป็นที่โต้แย้งกันว่าภาษากะลอมเหมือนภาษาไทลื้อหรือภาษาไทยวนที่พูดในทางเหนือของประเทศไทย รัฐบาลลาวได้จัดให้กลุ่มชาติพันธุ์กะลอมอยู่ในกลุ่มไทยวน ดังนั้นชาวกะลอมจึงเรียกตัวเองว่าไทยวน แต่ภาษาจะคล้ายกับทั้งไทลื้อและไทยวน ดังนั้นการศึกษาคำครั้งนี้จึงมุ่งที่จะใช้วรรณยุกต์ของภาษากะลอมเป็นหลักฐานทางภาษาศาสตร์เพื่อแบ่งชี้ว่ากะลอมเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ใด

การศึกษาวรรณยุกต์ของภาษากะลอมที่หมู่บ้านเวียงเหนือ หมู่บ้านเวียงใต้ และหมู่บ้านซอน พบว่าภาษากะลอมมีระบบวรรณยุกต์ 2 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 ระบบวรรณยุกต์ที่มีลักษณะเด่นของภาษาไทลื้อคือ มีการแยกเสียงวรรณยุกต์แบบสองทางในทุกช่องวรรณยุกต์ อันเนื่องมาจากการสั้นของเส้นเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิม และแบบที่ 2 ที่มีการรวมเสียงและแยกเสียงในช่องวรรณยุกต์ A ที่แตกต่างจากภาษาไทลื้อแบบที่กล่าวข้างต้น และไทยวน นอกจากการศึกษาวรรณยุกต์ การศึกษาคำนี้ยังได้วิเคราะห์การใช้คำศัพท์เพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนผลการวิเคราะห์วรรณยุกต์ ซึ่งพบว่ามีการใช้คำศัพท์ภาษาไทลื้อเป็นจำนวนมากและมีคำไทยวนปะปนอยู่บ้าง

แขวงหลวงน้ำทาเป็นชุมชนพหุภาษา ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าการที่ภาษากะลอมมีลักษณะที่คล้ายกับทั้งภาษาไทลื้อและไทยวนเพราะการสัมผัสภาษาของผู้พูดภาษาไทลื้อและไทยวนที่อพยพมาจากถิ่นฐานที่ต่างกัน มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์สนับสนุนหลักฐานทางภาษาศาสตร์ดังกล่าวคือปราชญ์ชาวบ้านได้เล่าว่าชาวกะลอมอพยพมาจากสองทิศทางคือจากสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นดินแดนของชาวไทลื้อ และจากเชียงแสน ทางตอนเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีประชากรเป็นชาวไทยวน

คำสำคัญ : ภาษาตระกูลไท, ไทลื้อ, ไทยวน, กะลอม, การศึกษาวรรณยุกต์, แขวงหลวงน้ำทา

* ศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

** อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

*** อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

Abstract

Kalom is a Tai ethnic group residing in Luang Namtha Province, Lao PDR. Kalom people speak the Kalom language, a language of the Tai language family, but it is still debatable as to whether it is the same as the Tai Lue or Tai Yuan spoken in northern Thailand. This ethnic group is classified into the Tai Yuan group by the Lao Government which might be the reason why most Kalom villagers call themselves Tai Yuan. However, the language of Kalom sounds like both Tai Lue and Tai Yuan. This study, therefore, aims to clarify the Kalom identity by exploring the Kalom tonal system for linguistic evidence.

A tonal study of the Kalom used at Ban Vieng Nuea, Ban Vieng Tay, and Ban Khon reveals that it has two types of tonal systems. The first type shares the dominant feature of the Tai Lue tonal system, namely, a binary split across the four tonal categories based on voicing. The second type is a tonal split and merger in tone A category which is different from the typical Tai Lue tonal system aforementioned and the Tai Yuan tonal system. A lexical analysis was also included in this study to support the tonal investigation. The study of lexical usage reveals a high frequency of Tai Lue words mixed with some Tai Yuan words.

As Luang Namtha is a multi-lingual community, it is possible that the linguistic features of both Tai Lue and Tai Yuan that are found in Kalom are caused by language contact between Tai Lue and Tai Yuan speakers who migrated from different locations. This linguistic evidence is supported by historical account. Learned villagers expound that Kalom people migrated from two directions, Sipsongpanna in Yunnan Province, PR China, which is a Tai Lue compound, and Chiang Saen in northern Thailand, which is populated by Tai Yuan people.

Keywords: Tai language family, Tai Lue, Tai Yuan, Kalom, tonal study, Luangnamtha province

1. บทนำ

กลุ่มชาติพันธุ์กะลอม (Kalom) เป็นชนเผ่ากลุ่มหนึ่งใน 49 ชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปี ค.ศ.1995 ชาวกะลอมเป็นที่รู้จักกันว่าอยู่ในกลุ่มไทลื้อ และมีชื่อเรียกหลายชื่อว่า ลื้อ กะลอม ยวนกะลอม (Schliesinger, 2003) ในปัจจุบันรัฐบาลประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้จัดอย่างเป็นทางการให้ชนเผ่ากะลอมอยู่ในหมวดภาษาลาว-ไตซึ่งมีทั้งหมด 8 ชนเผ่า ได้แก่ ลาว ไต ผู้ไท ลื้อ ยวน ญี่ง แสก ไทเหนือ ชนเผ่ากะลอมจัดอยู่ในกลุ่มยวน (คำแพง ทิพนันดาลี, ม.ป.ป) ทางด้านภาษาศาสตร์ ภาษากะลอมจัดอยู่ในกลุ่มภาษาไท-กะได (Tai Kadai) สาขาภาษาไทตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern Tai) (Li, 1960) ในปี ค.ศ.2000 มีจำนวนประชากรผู้พูดภาษากะลอมประมาณ 5,000-8,000 คน (Schliesinger, 2003) จากการสอบถามชาวกะลอมที่อาศัยอยู่ในแขวงหลวงน้ำทา พบว่ายังมีชาวกะลอมอาศัยอยู่ในแขวงหลวงพระบาง แขวงบ่อแก้ว และแขวงไชยะบุรีอีกด้วย

การที่ชาวกะลอมถูกจัดให้อยู่ทั้งในกลุ่มลื้อหรือไทลื้อในอดีตและกลุ่มยวนหรือไทยวนในปัจจุบัน เนื่องจากภาษาของชาวกะลอมมีลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่คล้ายกับทั้งภาษาไทลื้อและไทยวน ผู้เขียนได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นที่ชุมชนกะลอมในแขวงหลวงน้ำทา พบว่าระบบวรรณยุกต์ของภาษากะลอมมีทั้งคล้ายกับภาษาไทลื้อและคล้ายกับภาษาไทลื้อผสมกับไทยวน คำศัพท์ก็เช่นกัน มีการใช้ทั้งคำไทลื้อและไทยวน เช่น คำว่า “มะกรูด” ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ใช้คำศัพท์ไทยวนคือ [ma-kiv²⁴²] แต่คำว่า “ผอม” ผู้ให้ข้อมูลทุกคนใช้คำศัพท์ไทลื้อคือ [jo:m³³] สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ (2544) ได้สัมภาษณ์ชาวกะลอมที่หมู่บ้านเวียงใต้ พบว่าเอกลักษณ์ของชาวกะลอมไม่มี เพราะภาษาและวัฒนธรรมปนเปกันระหว่างไทลื้อและไทยวน เช่น นอกจากจะขับขอมแบบไทยวนได้ ยังขับแบบลื้อได้ และสักร่างกายแบบเดียวกับลื้ออีกด้วย จึงได้ชื่อว่า “กะลอม” ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกกลุ่มที่ถือ “วัฒนธรรมพันทาง” ระหว่างวัฒนธรรมไทยวนกับวัฒนธรรมไทลื้อ

เนื่องจากชาวกะลอมมีภาษาและวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันระหว่างไทลื้อและไทยวน ดังกล่าว จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ชาวกะลอมดั้งเดิมนั้นเป็นไทยวนหรือไทลื้อ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กะลอมพบว่ามีการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของชาวกะลอมน้อยมาก ทำให้องค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์นี้ยังไม่กระจ่างนัก ตรงตามคำกล่าวของ Schliesinger (2003, น.80) ที่ว่า “Not much is written about these people and their presence is rather obscure.” ผลงานวิจัยที่ค้นพบมีเพียง 1 เรื่อง คือ ผลงานวิจัยของสุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ (2544) ซึ่งศึกษากลุ่มชาติพันธุ์กะลอมที่อาศัยอยู่ในแขวงหลวงน้ำทา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลงานวิจัยนี้ได้ศึกษาประเด็นประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ (2544) เรียกชาวกะลอมว่า “กะลอมหรือลาวยวน” จากประวัติที่เล่าสืบต่อกันมาและจากการบันทึกไว้ที่สอดคล้องกัน พบว่าชาวกะลอมเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มชนของอาณาจักรล้านนา โดยเฉพาะบริเวณเชียงแสนและน่านนับตั้งแต่สมัยล้านนาและอยุธยาเป็นต้นมา จึงตั้งข้อ

สันนิษฐานว่าชาวกะลอมก็คือคนโยนหรือยวนของล้านนาที่อพยพมา ในปัจจุบันชาวกะลอมได้หันมาเรียกชื่อตนเองและมีผู้อื่นเรียกขานว่า “ลาวยวน” หรือ “ไทยยวน” ซึ่งเป็นชื่อทางการในฐานะชื่อเชื้อชาติตามที่ปรากฏอยู่ในบัตรประจำตัวประชาชน

งานวิจัยที่อ้างถึงข้างต้นสนับสนุนว่าภาษาไทยยวนเป็นภาษาดั้งเดิมของชาวกะลอม แต่ที่ “ทำนองหรือสำเนียง” และคำศัพท์คล้ายไทลื้อเพราะมีการสัมผัสภาษากับชาวไทลื้อ อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาว่า “ทำนองหรือสำเนียง” ที่ฟังดูว่าคล้ายไทลื้อนั้นเป็นอย่างไร ซึ่ง “ทำนองหรือสำเนียง” ที่ว่านี้ก็คือเสียงวรรณยุกต์นั่นเอง จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในงานวิจัยนี้ พบว่ามีระบบวรรณยุกต์ 2 แบบคือแบบที่มีการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทลื้อ และแบบที่มีการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์แตกต่างจากแบบแรก ดังนั้นบทความนี้ จึงนำเสนอผลการวิจัยที่ศึกษาระบบวรรณยุกต์ของชาวกะลอม โดยพิจารณาว่ามีระบบวรรณยุกต์กี่แบบ สัทลักษณะของวรรณยุกต์เป็นอย่างไร และนำมาเปรียบเทียบกับระบบวรรณยุกต์ของไทลื้อและไทยยวน นอกจากนี้ยังได้ศึกษาคำศัพท์เพิ่มเติมเพื่อนำมาอภิปรายสนับสนุนผลการศึกษาวรรณยุกต์

2. ประวัติความเป็นมาของชาวกะลอม

แขวงหลวงน้ำทาตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว Schipani (2008) กล่าวว่าแขวงหลวงน้ำทาเป็นบริเวณที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่เป็นจำนวน 29 กลุ่ม กลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีเพียงร้อยละ 3 ของประชากรทั้งหมด จากการสำรวจสำมะโนครัวประชากรปี ค.ศ.2005 พบว่าชาวอักฮา (Akha) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรเป็นจำนวนมากที่สุดคือ 36,531 คน หรือร้อยละ 25.1 ของประชากรทั้งหมด รองลงมาคือ กลุ่มชาติพันธุ์ขมุ (Khmhu') ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 24.5 ของประชากรทั้งหมด ตามด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ซึ่งอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองสิงมีจำนวนร้อยละ 12.2 นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ไทหรือไต (Tai groups) ซึ่งรวมไทดำ ไทขาว ไทแดง มีประชากรร้อยละ 10.1 นอกจากนี้ Culloty (1987) ยังพบว่า มีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในแขวงหลวงน้ำทาอีก เช่น ม้ง (Hmong) ละหุ (Lahu) ไทยยวน (Tai Yuan) เย้า (Yao/lu-Mien) แลนเต็น (Lanten) และ ละเหม็ด (Lamet) ไทยยวนที่กล่าวถึงนี้คือกลุ่มชาติพันธุ์กะลอม ชาวกะลอมอาศัยอยู่ใน 6 หมู่บ้านของแขวงหลวงน้ำทา คือ บ้านซอน บ้านดอนคูน บ้านหลวง บ้านเวียงใต้ บ้านเวียงเหนือ และบ้านเพียงงาม Schliesinger (2003) พบว่า ชาวกะลอมนับถือศาสนาพุทธ มีวัดอยู่ในชุมชน มีความเชื่อเรื่องผีเมือง ผีบ้าน และผีบรรพบุรุษ (ผีเฮือน)

คำที่เรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ไทยยวนว่า “กะลอม” นั้น นอกจากสันนิษฐานว่าได้มาจากการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวไทยยวนและไทลื้อดังกล่าวข้างต้นแล้ว สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ (2544) ยังกล่าวว่าเป็นคำเรียกคนที่มาจากทางใต้อีกด้วย หากมาจากทางเหนือจะเรียกว่าลื้อ และตั้งข้อสังเกตว่ามีความหมายนัยยะคล้ายคลึงกับที่จิตร ภูมิศักดิ์ (2525) ได้เคยค้นคว้าความเป็นมาของคำว่า “กะลอม” ว่าเป็นคำในภาษาไทลื้อหมายถึงชาวไทยสยามที่อยู่ใต้เขตพ่ายซึ่งเป็นอาณาเขตล้านนา

จากการศึกษาเอกสารที่กล่าวถึงประวัติการโยกย้ายถิ่นฐานของชาวกะลอม พบว่าในหนังสือของ Culloty (1987) ได้กล่าวว่าชาวกะลอมอพยพครั้งแรกมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 16 และได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณหุบเขาที่แขวงหลวงน้ำทา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต่อมาในปี ค.ศ.1890 ได้มีการอพยพครั้งที่ 2 เกิดขึ้น ในงานวิจัยของสุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ (2544) ได้กล่าวถึงการอพยพของชาวกะลอมว่าจากการสอบถามชาวกะลอมที่แขวงหลวงน้ำทา ได้ข้อมูลว่าชาวกะลอมอพยพมาจากเมืองเงินหลวง (บริเวณเชียงฮ่อน-หงสา) ซึ่งปัจจุบันอยู่ในแขวงอุดมไซของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในหนังสือของ Schliesinger (2003) ได้กล่าวว่าชาวกะลอมเชื่อว่าบรรพบุรุษของพวกเขามาจากแขวงไชยะบุรีซึ่งเดิมเป็นอาณาจักรของสยาม จนกระทั่งในปี ค.ศ.1905 ตามสนธิสัญญาระหว่างฝรั่งเศสและสยาม ได้กลายมาเป็นดินแดนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบัน ต่อมาได้มีการอพยพขึ้นไปทางเหนือและอาศัยอยู่ในบริเวณที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันได้สองสามชั่วอายุคนแล้ว นอกจากประวัติการโยกย้ายถิ่นฐานดังกล่าว ผู้เขียนได้สอบถามเกี่ยวกับถิ่นฐานเดิมของชาวกะลอมในแขวงหลวงน้ำทา ชาวกะลอมส่วนหนึ่งตอบว่าบรรพบุรุษอพยพมาจากเมืองเงิน แขวงไชยะบุรี และอีกส่วนหนึ่งตอบว่ามาจากเมืองเชียงแสน นอกจากนี้ชาวกะลอมที่แขวงหลวงน้ำทาสส่วนหนึ่งได้อพยพไปอยู่เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว เนื่องจากสงครามเวียดนาม

3. วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยนี้ได้คัดเลือกพื้นที่ในแขวงหลวงน้ำทา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นพื้นที่ในการศึกษาภาษากะลอมเนื่องจากเป็นบริเวณที่มีชาวกะลอมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดและยังคงใช้ภาษากะลอมในชีวิตประจำวัน หมู่บ้านที่เก็บข้อมูลเป็นชุมชนที่มีชาวกะลอมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น 3 หมู่บ้าน คือ บ้านเวียงเหนือ บ้านเวียงใต้ และบ้านซอน

ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ได้กำหนดให้มีอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 16 คน จากบ้านเวียงใต้ 8 คน บ้านเวียงเหนือ 4 คน และบ้านซอน 4 คน เครื่องมือในการศึกษาวรรณยุกต์ในงานวิจัยนี้ใช้กล่องทดสอบวรรณยุกต์ในภาษาไทยปัจจุบันของ Gedney (1972) โดยดัดแปลงคำบางคำเพื่อให้ใช้ภาพประกอบในการเก็บข้อมูลได้ คำที่คัดเลือกสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลมีจำนวน 60 คำดังนี้

วรรณยุกต์ ดั้งเดิม พยัญชนะต้น ดั้งเดิม	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
	A ไม่มีรูป วรรณยุกต์ กำกับ	B รูป วรรณยุกต์ ไม้เอก	C รูป วรรณยุกต์ ไม้โท	DL พยางค์ ตายสระ ยาว	DS พยางค์ ตายสระ สั้น
พยัญชนะต้น กลุ่มที่ 1 เสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง	1 หุ ขา หาง	5 ไข่ ผ่า ข่า	9 ข้าว เสื่อ ถั่วย	13 ขวด หมากร ซาก	17 หมัด ผัก ผัก
พยัญชนะต้น กลุ่มที่ 2 เสียงหยุดไม่พ่น ลมไม่ก้อง	2 ปู ตา ตีน	6 ป่า ไก่ ถั่ว	10 ก้าน กุ้ง ก้าง	14 บอด ปีก ปาก	18 กบ ตับ เปิด
พยัญชนะต้น กลุ่มที่ 3 เสียงบิบเส้นเสียง	3 แดง ดาว ใบ	7 บ่า อ่าน โอ่ง	11 บึ้ง อ้อย ด้าย	15 แดด ดาบ ดอก	19 เบ็ด ดิบ อก
พยัญชนะต้น กลุ่มที่ 4 เสียงก้อง	4 มือ ควาย นา	8 นั่ง น่อง ไร่	12 น้ำ ลิ่น ม้า	16 ราก ลูก เลือด	20 นก มด เล็บ

การบันทึกเสียงใช้เครื่องบันทึกเสียง Sony รุ่น icd ux200f ในการอัดเสียง โดยให้ผู้ออกภาษาออกเสียงคำศัพท์ละ 3 ครั้ง

การวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในรายการคำเพื่อทดสอบเสียงวรรณยุกต์ใช้วิธีการฟัง จากนั้นตรวจสอบผลการวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ได้จากการฟังกับการวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ซึ่งใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง PRAAT ในการวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ ได้พิจารณาการรวมเสียงและแยกเสียงของวรรณยุกต์เพื่อหาจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ โดยนับรวมเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตายให้เป็นรูปย่อยหน่วยวรรณยุกต์ ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์เป็นที่มีสัทลักษณะคล้ายกัน

4. วรรณยุกต์ภาษากะลอม

ผลการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ภาษากะลอมที่พูดโดยชาวกะลอม แขวงหลวงน้ำทา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ดังต่อไปนี้

ระบบวรรณยุกต์ภาษากะลอมแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มโดยใช้เกณฑ์แยกเสียงและรวมเสียงของวรรณยุกต์ในช่องวรรณยุกต์ A กลุ่มที่ 1 แบ่งย่อยออกเป็น 2 กลุ่มย่อยโดยใช้เกณฑ์จำนวนวรรณยุกต์ กลุ่มที่ 1 กลุ่มย่อยที่ 1 มีผู้บอกภาษาออกเสียงจำนวน 4 คน และกลุ่มที่ 1 กลุ่มย่อยที่ 2 มีผู้บอกภาษาออกเสียงจำนวน 6 คน กลุ่มที่ 2 มีผู้บอกภาษาออกเสียงจำนวน 6 คน ดังแสดงในรูปที่ 1-3

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1 [44/33]	ว.3 [23/24]	ว.5 [31?/ 32?]	ว.3 [23/ 24]	ว.1 [44/ 33]
2	ว.2 [343]				
3	ว.1 [44/33]				
4	ว.2 [343/342]	ว.4 [33/34]	ว.6 [21?/ 31?]	ว.4 [33/34]	

รูปที่ 1 ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษากะลอมกลุ่มที่ 1 กลุ่มย่อยที่ 1

	A	B	C	DL	DS
1	၁.1 [44/33]	၁.3 [24/ 23]	၁.4 [32၇]	၁.3 [23/24]	၁.1 [44/ 33]
2	၁.2 [343/342]				
3	၁.1 [44/33]				
4	၁.2 [343/342]		၁.5 [21၇/31၇]	၁.2 [34]	

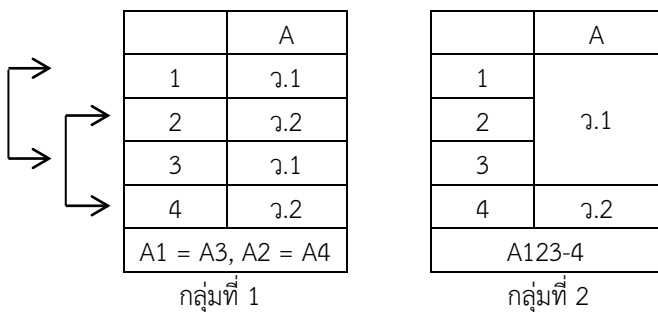
รูปที่ 2 ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษากะลอมกลุ่ม 1 กลุ่มย่อยที่ 2

	A	B	C	DL	DS
1	จ.1 [44]	จ.3 [23/24/ 25/214]	จ.5 [31จ/ 32จ]	จ.3 [23/24/ 25]	จ.1 [44]
2					
3					
4	จ.2 [343/342]	จ.4 [34/45/ 33]	จ.6 [21(จ)/ 31จ]	จ.4 [34/45/33]	

รูปที่ 3 ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษากะลอมกลุ่มที่ 2

รูปที่ 1-3 แสดงให้เห็นว่าระบบวรรณยุกต์ภาษากะลอมมีการแยกเสียงรวมเสียงและ
สัทลักษณะของวรรณยุกต์ดังนี้คือ

ระบบวรรณยุกต์ทั้งกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีการแยกเสียงและรวมเสียงของ
วรรณยุกต์ในช่องวรรณยุกต์ A B C DL DS อันเนื่องมาจากการสั้นของเส้นเสียง (voicing) ของ
พยัญชนะต้นดั้งเดิม นอกจากนี้ ระบบวรรณยุกต์กลุ่มที่ 1 ในช่องวรรณยุกต์ A ยังมีการแยก
เสียงรวมเสียงที่แตกต่างจากกลุ่มที่ 2 ดังแสดงในรูปที่ 4

รูปที่ 4 การแยกเสียงวรรณยุกต์ในช่องวรรณยุกต์ A ของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

ระบบวรรณยุกต์กลุ่มที่ 1 แบ่งย่อยออกเป็นกลุ่มย่อยที่ 1 ซึ่งมีจำนวนวรรณยุกต์ 6
วรรณยุกต์ และกลุ่มย่อยที่ 2 ซึ่งมีจำนวนวรรณยุกต์ 5 วรรณยุกต์อันเนื่องมาจากการรวมเสียง
วรรณยุกต์ในช่องวรรณยุกต์ A4 กับ B4 การแยกเสียงและรวมเสียงของวรรณยุกต์ในช่อง
วรรณยุกต์ A แบบกลุ่มที่ 1 มีผู้ออกเสียงมากที่สุดคือจำนวน 10 คน

ส่วนวรรณยุกต์ในช่องวรรณยุกต์ B C DL DS ของทุกกลุ่มมีการแยกเสียงและรวมเสียงเหมือนกันดังนี้คือ

(1) มีการแยกเสียงเป็นสองทางคือ B C DL DS123-4 อันเนื่องมาจากการสั้นของเส้นเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิม

(2) วรรณยุกต์ B123 มีเสียงวรรณยุกต์เดียวกับ DL123

(3) วรรณยุกต์ B4 DL4 และ DS4 มีเสียงวรรณยุกต์เดียวกัน

(4) DS123 มีเสียงวรรณยุกต์เดียวกับวรรณยุกต์ในช่องวรรณยุกต์ A ได้ 2 แบบ คือ แบบที่ 1 DS123 = A1 และ A3 แบบที่ 2 DS123 = A123

รูปที่ 1-3 แสดงให้เห็นว่าสัทลักษณะของระบบวรรณยุกต์ทั้งสองกลุ่มมีลักษณะเหมือนกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าสัทลักษณะของวรรณยุกต์ C123 และ C4 มีความคล้ายกันมาก แต่สามารถแยกเสียงได้ดังนี้คือ หากวรรณยุกต์ C123 มีสัทลักษณะ [31?] C4 จะเป็น [21?] และหากวรรณยุกต์ C123 มีสัทลักษณะ [32?] C4 จะเป็น [31?] นอกจากนี้ ผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ออกเสียงวรรณยุกต์ C4 ด้วยเสียงกักที่เส้นเสียงในตอนท้ายคือ [21?/31?] แต่ในระบบวรรณยุกต์กลุ่มที่ 2 มีผู้บอกภาษาบางคนออกเสียง [21]

5. เปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ของภาษากะลอมกับภาษาไทลื้อและไทยวน

ระบบวรรณยุกต์ของภาษากะลอม เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระบบวรรณยุกต์ของภาษา ไทลื้อและไทยวน พบความเหมือนและความต่างในเรื่องการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ดังต่อไปนี้

5.1 การแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์

การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B C DL DS ภาษากะลอมมีลักษณะการแยกเสียงแบบสองทางอันเนื่องมาจากการสั้นของเส้นเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิม เหมือนภาษาไทยวนและภาษาไทลื้อ ส่วนวรรณยุกต์ในช่อง A ภาษากะลอมมีการแยกเสียง 2 รูปแบบดังแสดงในรูปที่ 4 ข้างต้น ซึ่งคล้ายกับภาษาไทลื้อ และต่างจากภาษาไทยวน ส่วนการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ในช่อง A ของภาษาไทยวนและไทลื้อแสดงในรูปที่ 5-6

	A
1	ว.1
2	
3	ว.2
4	

รูปที่ 5 การแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ช่อง A ในภาษาไทยวน

แบบที่1		แบบที่2		แบบที่3	
	A		A		A
1	ว.1	1	ว.1	1	ว.1
2		2		2	ว.2
3		3		3	ว.1
4	ว.2	4	ว.2	4	ว.2

รูปที่ 6 การแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ช่อง A ในภาษาไทยลื้อ

การแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ในช่อง A ของภาษาไทยวนในงานวิจัยที่ผ่านมาทุกงานเป็นแบบ A12-34 อันเนื่องมาจากลักษณะการกักเส้นเสียงของพยัญชนะต้น เช่น งานวิจัยภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ (Brown, 1965; ซ่อนกลิ่น พิเศษสกุลกิจ, 2516; มีวรรณ สิริวัฒน์ และคณะ, 2525; Hudak, 2008) ภาษาไทยถิ่นน่าน (Davis, 1970; Chotecheun, 1986; Gardner, 1996; พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2555) ภาษาไทยถิ่นแพร่ (พิศศรี แจ้งโพ, 2520; Chotecheun, 1986; Gardner, 1996; Intajamomrak, 2013; วิภาวรรณ ถิ่นจันทร์, 2558) ภาษาไทยถิ่นเหนือหลายถิ่น ในภาพรวม (Jones, 1965; กรรณิการ์ วิมลเกษม, 2549) นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้เก็บข้อมูลวรรณยุกต์ภาษาไทยวนที่พูดในจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย เชียงใหม่ อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร พิจิตร ราชบุรี สระบุรี ลพบุรี พบว่าผู้บอกภาษาทุกคนออกเสียงวรรณยุกต์ที่มีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในช่อง A แบบ A12-34

ส่วนการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ในช่อง A ของภาษาไทยลื้อในงานวิจัยส่วนใหญ่จะมี 2 แบบคือ แบบที่ 1 A123-4 เรียกว่าไทลื้อ² ซึ่งผู้พูดภาษานี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตสิบสองปันนา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และแบบที่ 2 A12-34 เรียกว่าไทยอง³ ซึ่งผู้พูดภาษานี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองยอง ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ทั้งภาษาไทยลื้อและภาษาไทยลื้อเมืองยองเป็นภาษาถิ่นหนึ่งที่ใช้พูดกันในเขตภาคเหนือของประเทศไทย (วิภาวรรณ ถิ่นจันทร์, 2558)

ในงานวิจัยของ Chaimano (2009) พบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในช่อง A ของภาษาไทยลื้อ 9 แบบ ซึ่งตรงกับภาษากะลอม 2 แบบ คือแบบ A1 = A3, A2 = A4 พบที่อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย และอำเภอสองแคว จังหวัดน่าน อำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงม่วน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา อำเภอเมืองปัว และอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน และแบบ A123-4 พบที่อำเภอแม่สายและอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ส่วนการรวมเสียงแยกเสียงแบบไทยองคือ A12-34 ซึ่งตรงกับไทยวน ไม่พบในภาษากะลอม

ระบบวรรณยุกต์ภาษากะลอมแบบ A1 = A3, A2 = A4 ที่พบในคำทดสอบวรรณยุกต์ทุกคำ เป็นระบบวรรณยุกต์ที่ผู้บอกภาษากะลอมออกเสียงมากที่สุด ซึ่งตรงกับแบบวรรณยุกต์ที่ Chaimano (2009) พบในภาษาไทยลื้อจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน และจังหวัดพะเยา ระบบ

วรรณยุกต์แบบนี้เป็นการรวมเสียงที่แตกต่างไปจากการรวมเสียงทั่วไปที่มักจะเกิดกับเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในช่องวรรณยุกต์ที่ติดกัน ในประเด็นที่ว่ามีการผสมผสานกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวพูดที่แขวงหลวงน้ำทาหรือไม่นั้น จากการเก็บข้อมูลวรรณยุกต์ภาษาลาวพูดที่บ้านเพียงงาม แขวงหลวงน้ำทา พบว่ามีการรวมเสียงแยกเสียงวรรณยุกต์ในช่องวรรณยุกต์ A คือ A123-4 ดังนั้นจึงไม่น่าที่จะมีอิทธิพลจากวรรณยุกต์ภาษาลาว

จากการเปรียบเทียบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในช่องวรรณยุกต์ A อาจกล่าวได้ว่าระบบวรรณยุกต์ของภาษากะลอมทั้งสองแบบมีความคล้ายกับภาษาไทยลื้อ นอกจากนี้งานที่ศึกษาภาษาไทยลื้อส่วนใหญ่พบว่า วรรณยุกต์ในช่องวรรณยุกต์ DS123 รวมเสียงกับ A1 และวรรณยุกต์ในช่องวรรณยุกต์ B4 DL4 DS4 รวมเสียงเป็นวรรณยุกต์เดียวกัน (ดูรูปที่ 1-3) ซึ่งตรงกับภาษากะลอมดังที่กล่าวในหัวข้อที่ 4 เช่นเดียวกัน

5.2 สัทลักษณะของวรรณยุกต์

นอกจากการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ที่คล้ายกับภาษาไทยลื้อแล้ว สัทลักษณะวรรณยุกต์ของภาษากะลอมยังคล้ายกับไทลื้อมากกว่าไทยวนอีกด้วย รูปที่ 7 แสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษากะลอม 6 วรรณยุกต์กลุ่มที่ 2 และรูปที่ 8-9 แสดงสัทลักษณะวรรณยุกต์ของภาษาไทยลื้อและไทยวน ซึ่งเป็นสัทลักษณะที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัยต่างๆและงานวิจัยส่วนใหญ่พบร่วมกัน ในรูปที่ 8-9 ไม่ได้อ้างอิงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยตัวเลข แต่ยึดตามงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.5	ว.3	ว.1
2	[44]	[23/24/	[31?/ 32?]	[23/24/	[44]
3		25/214]		25]	
4	ว.2	ว.4	ว.6	ว.4	
	[343/342]	[34/45/33]	[21(?)/ 31?]	[34/45/33]	

รูปที่ 7 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษากะลอมแบบ 6 วรรณยุกต์ กลุ่มที่ 2

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.5	ว.3	ว.1
2	สูงระดับ	ต่ำขึ้น	ต่ำระดับ(?)	ต่ำขึ้น	สูงระดับ
3					
4	ว.2 กลาง สูงขึ้น	ว.4 กลาง ระดับ	ว.6 กลางตก(?)	ว.4 กลางระดับ	

รูปที่ 8 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทย

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.5	ว.3	ว.5
2	ต่ำ/ กลางต่ำ- ขึ้น	กลาง/ กลางต่ำ ระดับ	สูง/สูง ระดับ	กลาง/ กลางต่ำ ระดับ	กลางสูง/ สูงระดับ หรือ ว. 2 กลาง/กลางสูง- ขึ้น
3	ว.2 กลาง/				
4	กลางสูง- ขึ้น	ว.4 ต่ำ/ กลาง/ สูง-ตก	ว.6 กลาง สูง-ตก (?)	ว.4 ต่ำ/ กลาง/ สูง-ตก	ว.5 กลางสูง/ สูงระดับ หรือ ว.6 กลางสูง-ตก

รูปที่ 9 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทย

เมื่อเปรียบเทียบสัทลักษณะวรรณยุกต์ของภาษากะลอมและภาษาไทย พบว่ามีความคล้ายกันเกือบทุกช่องวรรณยุกต์ ยกเว้นช่องวรรณยุกต์ B4 ที่ผู้บอกภาษากะลอมจำนวน 6 คนออกเสียง [33] เหมือนไทย และผู้บอกภาษาอีก 10 คนออกเสียงแตกต่างจากไทย ดังนี้คือ ผู้บอกภาษาจำนวน 4 คนออกเสียง [34/45] และอีก 6 คนออกเสียง [343/342] นอกจากนี้วรรณยุกต์ C123 ในภาษากะลอม ผู้บอกภาษาออกเสียงเป็น [317/327] ซึ่งในภาษาไทย จะเป็นวรรณยุกต์ [227] เป็นที่น่าสังเกตว่าวรรณยุกต์ในช่องวรรณยุกต์ C123 และ C4 มีเสียงกักที่เส้นเสียงในตอนท้ายทั้งในภาษากะลอมและไทย แต่สำหรับวรรณยุกต์ C4 ผู้บอกภาษาบางคนไม่ได้ออกเสียงวรรณยุกต์ C4 ด้วยเสียงกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย สัทลักษณะวรรณยุกต์ของภาษากะลอมจะคล้ายกับภาษาไทยมากกว่าไทยเอง โดยต่างกันที่เสียงวรรณยุกต์ในช่องวรรณยุกต์ A กล่าวคือภาษาไทยของ A12 จะเป็นเสียงต่ำ/สูงขึ้น และ A34 เป็นเสียงกลาง-ขึ้น-ตก หรือ กลาง/สูงระดับ

6. สรุปและอภิปรายผล

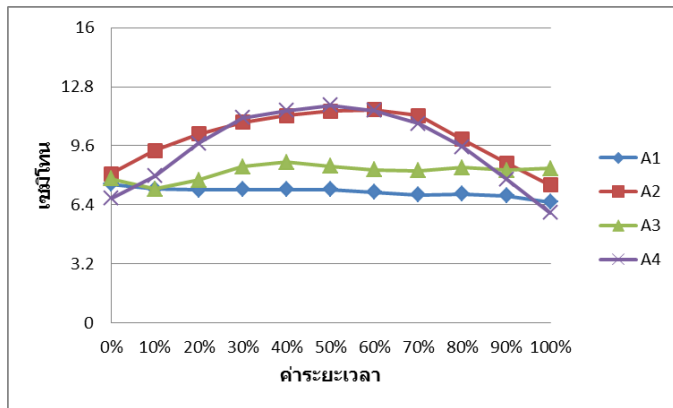
บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาระบบวรรณยุกต์ของภาษากะลอมเพื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทลื้อและภาษาไทยวนที่ได้มีผู้ศึกษาไว้แล้วเพื่อจำแนกภาษากะลอมว่าเหมือนหรือต่างจากภาษาไทลื้อหรือภาษาไทยวน

ผลการวิจัยพบว่าวรรณยุกต์ภาษากะลอมที่พูดที่บ้านเวียงเหนือ บ้านเวียงใต้ และบ้านซอน ในแขวงหลวงน้ำทา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีระบบวรรณยุกต์ภาษากะลอม 2 แบบโดยพิจารณาจากการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ของวรรณยุกต์ดังนี้คือ

กลุ่มที่ 1 เสียงวรรณยุกต์ในช่อง A1 เป็นเสียงวรรณยุกต์เดียวกับเสียงวรรณยุกต์ในช่อง A 3 และเสียงวรรณยุกต์ในช่อง A2 เป็นเสียงวรรณยุกต์เดียวกับเสียงวรรณยุกต์ในช่อง A4 ส่วนวรรณยุกต์ในช่อง B C DL DS มีการแยกเสียงแบบสองทางอันเนื่องมาจากการสั่นของเส้นเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 1 แบ่งย่อยออกเป็น 2 กลุ่มย่อยตามจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ กลุ่มย่อยที่ 1 มีจำนวน 6 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ และกลุ่มย่อยที่ 2 มีจำนวน 5 หน่วยเสียงวรรณยุกต์อันเนื่องมาจากการรวมเสียงของวรรณยุกต์ A4 และ B4 ซึ่งการรวมเสียงแบบนี้ไม่พบในภาษาไทยวนและภาษาไทลื้อถิ่นต่างๆ ซึ่งส่วนมากจะพบแต่การรวมเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C123 [อรทัย เจือจันอัด, (2530); Intajamomrak, (2009, 2013); Chaimano, (2009), วิภาวรรณ ถิ่นจันทร์ (2558)]

กลุ่มที่ 2 เสียงวรรณยุกต์ในช่อง A B C DL DS มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม 3 วรรณยุกต์เป็นสองทางอันเนื่องมาจากการสั่นของเส้นเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิม ทำให้เกิดวรรณยุกต์จำนวน 6 วรรณยุกต์ ซึ่ง Hartmann (1980) กล่าวว่า การแยกเสียงแบบนี้พบในกลุ่มภาษาไทสาขาคะวันตกเฉียงใต้ เช่น ไทลื้อ ไทขาว ไทดำ เป็นต้น การแยกเสียงวรรณยุกต์แบบดังกล่าวพบในภาษาไทลื้อหลายๆ ถิ่น การแยกเสียงแบบนี้จึงนับได้ว่าเป็นแบบดั้งเดิมของภาษาไทลื้อ นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้เก็บข้อมูลวรรณยุกต์ภาษาไทลื้อเพื่อสนับสนุนการแยกเสียงดั้งเดิมของภาษาไทลื้อดังกล่าว โดยเก็บข้อมูลวรรณยุกต์ภาษาไทลื้อพูดที่บ้านเวียงใต้และบ้านน้ำทุ่ง แขวงหลวงน้ำทา จำนวน 3 คน อายุระหว่าง 30-68 ปี และบ้านน้ำเกิง แขวงบ่อแก้ว จำนวน 2 คน อายุระหว่าง 65 ถึง 67 ปี และพบการแยกเสียงวรรณยุกต์แบบดั้งเดิมคือ ABCD123-4

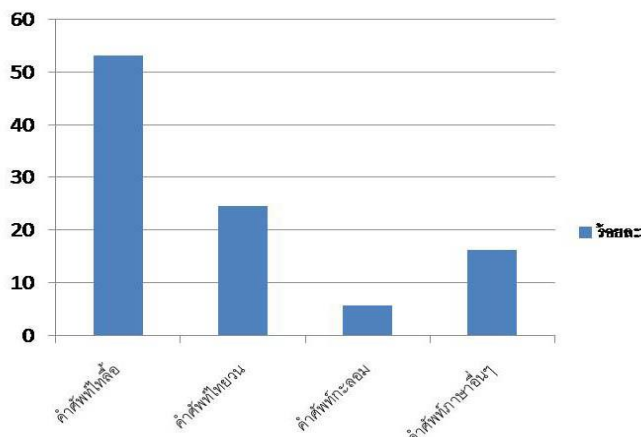
เมื่อนำวรรณยุกต์ภาษากะลอมมาเปรียบเทียบกับวรรณยุกต์ภาษาไทยวนและภาษาไทลื้อ ในเรื่องจำนวนวรรณยุกต์ พบว่าไม่สามารถนำจำนวนวรรณยุกต์มาเป็นเกณฑ์ตัดสินว่าภาษากะลอมมีลักษณะเหมือนภาษาไทลื้อหรือภาษาไทยวน ทั้งนี้เพราะภาษาไทลื้อและภาษาไทยวนถิ่นต่างๆ ก็มีระบบวรรณยุกต์ 5 วรรณยุกต์ และ 6 วรรณยุกต์ เหมือนภาษากะลอมเช่นกัน ส่วนการวิเคราะห์การแยกเสียงรวมเสียงและสัทลักษณะวรรณยุกต์ของภาษากะลอม สรุปได้ว่ามีความคล้ายคลึงกันกับภาษาไทลื้อมากกว่าไทยวน เพราะมีการแยกเสียงและรวมเสียงในช่องวรรณยุกต์ A เหมือนไทลื้อ 2 แบบ คือแบบ A123-4 และแบบ A1 = A3 และ A2 = A4 ซึ่งแสดงให้เห็นการรวมเสียงที่ชัดเจนในรูปที่ 10⁶ จากการออกเสียงของผู้บอกภาษา 10 คนที่ตรงกับไทลื้อถิ่นเชียงรายได้ น่าน และพะเยาซึ่ง Chaimano (2009) ได้ค้นพบ

รูปที่ 10 การรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษากะลอมในช่องวรรณยุกต์ A แบบใหม่

นอกจากการศึกษาวรรณยุกต์ของภาษากะลอม ได้มีการศึกษาการใช้คำศัพท์เพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนผลการศึกษาวรรณยุกต์ คณะผู้วิจัยได้สร้างรายการคำศัพท์ที่ภาษาไทยวนและภาษาไทลื้อมีความแตกต่างกันจำนวน 60 คำ ซึ่งครอบคลุมแวดวงความหมายหลากหลาย รายการคำศัพท์นี้คัดเลือกมาจาก รายการคำศัพท์ชุดที่ 2 ภาคผนวก ก ในงานวิจัยเรื่อง “การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน” ของพิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2555) การวิเคราะห์คำศัพท์ประกอบด้วยการนับจำนวนคำศัพท์ภาษาไทยวนและคำศัพท์ภาษาไทลื้อที่ผู้ให้ข้อมูลชาวกะลอมแต่ละคนใช้ แล้วหาค่าเฉลี่ยของจำนวนคำศัพท์ภาษาไทยวนและคำศัพท์ไทลื้อที่ผู้ให้ข้อมูลทุกคนใช้ จากนั้นคำนวณค่าร้อยละของค่าเฉลี่ยดังกล่าวและแสดงผลการคำนวณด้วยแผนภูมิกราฟแท่งและตาราง

ในการศึกษาคำศัพท์ภาษากะลอม ผู้เขียนได้นำรายการคำศัพท์จำนวน 60 หน่วยย่อยไปถามผู้บอกภาษาชาวกะลอมจำนวน 15 คน สามารถรวบรวมคำศัพท์ได้ทั้งหมด 911 คำ โดยแบ่งเป็นคำไทลื้อจำนวน 484 คำ คิดเป็นร้อยละ 53.13 คำไทยวนจำนวน 225 คำ คิดเป็นร้อยละ 24.69 คำภาษากะลอมจำนวน 53 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.82 และคำในภาษาอื่นๆ ได้แก่ คำศัพท์ร่วมในภาษาตระกูลไทและคำภาษาลาว จำนวน 149 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.36 ดังรูปที่ 11

รูปที่ 11 ค่าร้อยละของคำศัพท์ภาษาต่างๆ ที่พบในภาษากะหลม

จากผลการศึกษาในประเด็นเรื่องคำศัพท์จะเห็นได้ว่าชาวกะหลมมีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยมากที่สุดและใช้มากกว่าภาษาอื่นๆ ในแทบทุกแวดวงความหมาย รองลงมาคือภาษาไทยวน และภาษาไทกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะภาษาลาว นอกจากนี้ชาวกะหลมก็มีคำศัพท์ของตัวเองใช้ด้วย เช่น คำว่า ‘มะละกอ’ ภาษากะหลมเรียกว่า มะโก้ยสมุทร [ma-ko:j³¹ sa-mut⁴⁴] ในขณะที่ภาษาไทยวน และลาวเรียกว่า มะโก้ยสีเปา [ma-ko:j²³¹ si-paw³¹] มะก้วยเต็ด [ma-ko:j⁴⁴ te:t³¹] และ บักหุ้ง [bak³⁵ hun²¹] ตามลำดับ

คำศัพท์ภาษาไทยวนที่ชาวกะหลมใช้เป็นคำศัพท์ภาษาไทยวนถิ่นเมืองน่าน เพราะพบคำศัพท์หลายคำที่มีใช้เฉพาะที่เมืองน่านเท่านั้น เช่น คำว่า ‘ฝรั่ง(ผลไม้)’ ภาษาไทยวนเมืองน่านเรียกว่า มะแก้ว [ma-ke:w²³] หรือ มะโก้ยแก้ว [ma-ko:j⁴⁴ ke:w²³] คำว่า ‘กระทงใบตอง’ ภาษาไทยวนเมืองน่านใช้ว่า สะปอก [sa-po:k³¹] ซึ่งผู้บอกภาษาวงกะหลมที่ค่อนข้างสูงอายุก็ใช้คำเหล่านี้เช่นกัน นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีข้อสังเกตว่า ชาวกะหลมส่วนใหญ่โดยเฉพาะวัยกลางคนลงมามีการออกเสียงสระประสมทั้งหมดเป็นสระเดี่ยวเหมือนภาษาไทย⁵ คือ ออกเสียงสระ [ia] [ɪa] และ [ua] เป็น [e:] [ə:] และ [o:] ตามลำดับ และผู้เขียนยังพบอีกว่าผู้สูงอายุในหมู่บ้านเวียงใต้และบ้านเวียงเหนือยังคงออกเสียงสระประสมได้อย่างชัดเจน และยังคงออกเสียงพยัญชนะ [ŋ] กันอยู่ ในขณะที่รุ่นลูกหลานและชาวกะหลมที่บ้านซอน และบ้านเพียงงามออกเสียงดังกล่าวเป็นเสียง [j] เหมือนภาษาไทย แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยมีอิทธิพลเหนือกว่าภาษาไทยวน และคาดการณ์ได้ว่าในที่สุดคำศัพท์และการออกเสียงแบบไทยวนจะค่อยๆ หายไปสำหรับภาษาลาวที่พูดกันในแขวงหลวงน้ำท้านไม่ได้มีอิทธิพลต่อชาวกะหลมมากนัก เพราะชาวลาวในหลวงน้ำท้านเป็นประชากรส่วนน้อยเพียงร้อยละ 3 เท่านั้นดังที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อที่ 2 แต่อย่างไรก็ตามชาวกะหลมรุ่นใหม่ก็ได้รับอิทธิพลจากภาษาลาวผ่านการศึกษาในโรงเรียนและจากสื่อสารมวลชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ผลการวิจัยด้านคำศัพท์ในงานวิจัยนี้ สนับสนุนว่าภาษากะลอมเป็นภาษาพันทางระหว่างภาษาไทลื้อกับภาษาไทยวนจริง บางครั้งพบว่าในหมู่บ้านเดียวกัน ผู้บอกภาษาบางคนใช้คำศัพท์ไทลื้อ บางคนใช้คำศัพท์ไทยวน เช่น คำว่า ‘ล่าสัตว์’ ผู้บอกภาษาบ้านเวียงเหนือจำนวน 3 คนใช้คำศัพท์ภาษาไทลื้อว่า โละ(ป่า) [loʔ³⁴³] และอีก 1 คน ใช้คำศัพท์ไทยวนว่า โล่เหล่า [laj²⁴² lav²⁴³] และยังพบว่าในคำๆ เดียวกัน ผู้บอกภาษาแต่ละคนออกเสียงแตกต่างกัน ผู้บอกภาษาที่มีอายุประมาณ 70 ขึ้นไปมักจะออกเสียงคำที่มีสระประสม [ia , ða , ua] แบบภาษาไทยวน ส่วนผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อยกว่า 70 ปีลงมากจะออกเสียงสระประสม 3 เสียงดังกล่าวเป็นสระเดี่ยว [e : , ø : , o:] ตามลำดับแบบภาษาไทลื้อ เช่น คำว่า ‘ให้อาหาร (สัตว์)’ ผู้บอกภาษาชาวกะลอมบางคนออกเสียงแบบไทยวนว่า เกื่อ [kʰa³⁴²] หรือ [kia³⁴²] บางคนออกเสียงแบบไทลื้อว่า เกื่อ [kø:³⁴²]

ดังนั้นอาจสรุปจากผลการวิจัยวรรณยุกต์และคำศัพท์เป็นส่วนประกอบ รวมทั้งจากคำบอกเล่าของชาวกะลอมที่แขวงหลวงน้ำทาว่าชาวกะลอมที่อาศัยอยู่ในแขวงหลวงน้ำทาสวนหนึ่งน่าจะมีบรรพบุรุษเป็นคนไทยวน เช่น ประชากรส่วนใหญ่ของหมู่บ้านเวียงใต้และเวียงเหนือ และส่วนหนึ่งน่าจะมีบรรพบุรุษเป็นคนไทลื้อ เช่น ประชากรส่วนใหญ่ของบ้านซอนและบ้านเพียงงาม ที่หมู่บ้านเพียงงามนี้มีการนับถือผีบรรพบุรุษต่างจากหมู่บ้านอื่นๆ (สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ, 2544) ซึ่งอาจแสดงว่าคนหมู่บ้านนี้เป็นคนละกลุ่มกับหมู่บ้านอื่นๆ แต่เมื่อชาวไทลื้อและไทยวนอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นเวลานาน ทำให้เกิดการผสมผสานทางภาษาและวัฒนธรรม เกิดคำเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ใหม่นี้ว่า “กะลอม” และเหตุที่ดูเหมือนว่าภาษาไทลื้อมีอิทธิพลสูงกว่าภาษาไทยวนและภาษาอื่นๆ อาจเป็นเพราะประชากรชาวไทลื้อมีมากกว่าคนกลุ่มอื่นๆ หรืออาจเป็นเพราะชาวกะลอมได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองเงินซึ่งเป็นเขตของชาวไทลื้อเป็นเวลานาน ทำให้คนไทยวนได้รับอิทธิพลจากภาษาไทลื้อไปมากในช่วงนั้น ข้อเสนอแนะของคณะผู้วิจัยยังสอดคล้องกับประวัติศาสตร์การอพยพของชาวกะลอม ซึ่งจากคำบอกเล่าของชาวกะลอมที่แขวงหลวงน้ำทาได้ข้อมูลว่ากลุ่มชาติพันธุ์กะลอมอาจเป็นทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อดั้งเดิมที่อพยพมาจากเมืองสิบสองป่านา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวนซึ่งเดิมตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองเชียงแสน ต่อมาได้อพยพไปอยู่ที่เมืองหลวงน้ำทา จากนั้นก็อพยพไปอยู่เมืองน่านเพราะหลบหนีการรุกรานจากกองทัพฮ่อ จากเมืองน่านก็อพยพไปอยู่เมืองเงิน แขวงไชยบุรี และสุดท้ายก็กลับไปอยู่ที่หลวงน้ำทาดังเดิม (สัมภาษณ์นายบุญจันทร์ อินทองไทย อดีตนายอำเภอแขวงหลวงน้ำทา วันที่ 15 กรกฎาคม 2558)

เชิงอรรถ

- ¹ บทความนี้เป็นผลผลิตของการวิจัยวรรณยุกต์ภาษาไทยวนซึ่งอยู่ภายใต้โครงการวิจัยเรื่อง “การแปรตามภูมิภาคของภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มในเอเชียตะวันออกเฉียง

เฉียงใต้”ทุน “ศาสตราจารย์วิจัยดีเด่น ประจำปี 2558” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยมีศาสตราจารย์ ดร.สมทรง บุรุษพัฒน์ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย คณะผู้วิจัยได้นำเสนอ บทความนี้ภายใต้ชื่อ “การจำแนกลักษณะทางภาษาศาสตร์ของภาษากะลอม” ที่การประชุมวิชาการ “ชาติพันธุ์สังสรรค์ ภาษา-วัฒนธรรมสืบสาน” ครั้งที่ 1 จัดโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2559 และชื่อ “A linguistic identification of Tai Kalom” ที่การประชุม The Fifth International Conference on Lao Studies จัดโดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ Center for Lao Studies, San Francisco ในระหว่างวันที่ 8-10 กรกฎาคม 2559

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณแหล่งทุนวิจัย และขอบคุณหน่วยงานและบุคคลที่สนับสนุนการวิจัย ได้แก่ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ โอสถาภิรัตน์ และรองศาสตราจารย์ ดร. วริษา โอสถานนท์ ที่ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของบทความ นางสาวรัชฎาภรณ์ ผลยะฤทธิ์ ผู้ช่วยวิจัยที่ช่วยเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ นางสาววิภาวรรณ ถิ่นจันทร์ ที่ช่วยค้นหาเอกสารซึ่งเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย อาจารย์วีระพงศ์ มีสถาน ที่ช่วยแปลเอกสารภาษาลาวเป็นภาษาไทย ผู้อำนวยความสะดวกในการเดินทางไปยังแขวงหลวงน้ำทา ได้แก่ ร้อยเอกทอง แป้นโก๋, อาจารย์นฤนาท สิงล, นายไอยเรศ บุญฤทธิ์, ท้าวกาบแก้ว และผู้ให้ข้อมูลชาวกะลอม ไทยวน และไทลื้อทุกคน

² งานวิจัยภาษาไทยถิ่นต่างๆ ที่พบการแยกเสียงรวมเสียงแบบ A123-4 เช่น ไทลื้อถิ่นเชียงรุ่ง (Li, 1964) ภาษาไทลื้อถิ่นเมืองเชียงตุงและเมืองสิง (Chamberlain, 1975) ไทลื้อถิ่นเชียงราย (Ploykaew, 1985) ไทลื้อถิ่นน่าน (นิภา อัมพรพรัตน์, 2529; พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2555) และไทลื้อถิ่นพะเยา (ณัฐพงษ์ เบญญา, 2543)

³ งานวิจัยภาษาไทยของหรือไทลื้อเมืองยองที่พบการแยกเสียงรวมเสียงแบบ A12-34 เช่น ไทยองถิ่นลำพูน (เรืองเดช ปิ่นเชื่อนขัตติย์, 2521; Sarawit, 1979; Davies, 1979; วิสุทธิระ เนียมนาค, 2528; ปิยะวัติ วังซ้าย, 2550; ดิศราพร สร้อยญาณะ, 2552) ไทยองถิ่นลำปาง (Lamchiangdase, 1984) ไทยองถิ่นเชียงราย (รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2551) และไทยองถิ่นแพร่ (Chaimano, 2009; Intajamornrak, 2009, 2013; วิภาวรรณ ถิ่นจันทร์, 2558)

⁴ ภาษาไทลื้อและภาษาไทยวนที่มีระบบวรรณยุกต์ 5 วรรณยุกต์ และ 6 วรรณยุกต์ ได้แก่ ภาษา ไทลื้อและไทยวนถิ่นต่างๆ ที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วดังต่อไปนี้

ภาษาไทลื้อ ระบบวรรณยุกต์ 6 วรรณยุกต์

Li (1964); Ploykaew (1985); นิภา อัมพรพรัตน์ (2529); ณัฐพงษ์ เบญญา (2543); รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ (2551); (Chaimano, 2009); Intajamornrak (2013); วิภาวรรณ ถิ่นจันทร์ (2558)

ภาษาไทยลื้อ ระบบวรรณยุกต์ 5 วรรณยุกต์

Chaimano (2009); Intajamornrak (2011); วิจารณ์ ถิ่นจันทร์ (2558)

ภาษาไทยวน ระบบวรรณยุกต์ 6 วรรณยุกต์

Brown (1965); Jones (1965); Davis (1970); เบ็ญจวรรณ สุนทรากุล (2505);
ช่อนกลีน พิเศษสกลกิจ (2516); Khanittanan (1973); สารภี ศิลา (2518); Pantupong (1976);
พิศศรี แจ้งไพร (2520); จรูญ บุญพันธ์ และคณะ (2524); Pankhuenkhat (1982); Chotecheun
(1986); เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย (2531); เสน่ห์ ขาวขมิ้น (2531); Tanlaput, (1988); Gardner
(1996); Cooper (1997); รุ่งนภา เกียรติถาวร (2541); วรลักษณ์ เดชะประทุมวัน (2547);
กรรณิการ์ วิมลเกษม (2549); Bunmee (2007); ปิยะวัติ วั่งซ้าย (2550); ประไพพรรณ ก้วเกษม
(2554); พินรัตน์ อัครวัฒนากุล (2555); Intajamornrak (2013); วิจารณ์ ถิ่นจันทร์ (2558)

ภาษาไทยวน ระบบวรรณยุกต์ 5 วรรณยุกต์

Mundhenk (1967); อรทัย เจือจันอัด (2530) และ Intajamornrak (2009)

⁵ งานวิจัยของนิภา อัมพรพรรตีย์ (2529) และณัฐพงษ์ เบ็ญชา (2543) พบว่าภาษาไทยลื้อไม่มี
สระประสม

⁶ รูปที่ 10 แสดงตัวอย่างการรวมเสียงของวรรณยุกต์กะลอมของผู้บอกภาษาวัย 70 ปีอาศัยอยู่
บ้านเวียงใต้ แขวงหลวงน้ำทา ในคำว่าขา (A1) กา (A2) ใบ (A3) และนา (A4)

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ วิมลเกษม. (2549). *ภาษาไทยถิ่นเหนือ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะ
โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

คำแพง ทิพนุนตาลี. (ม.ป.ป). 68 สู่ 49 คนเผ่าในลาว. สถาบันค้นคว้าชนเผ่าและศาสนา. สืบค้น
จาก <http://tonamcha.com/?p=605>

จิตร ภูมิศักดิ์. (2525). *ข้อเท็จจริงว่าด้วยชนชาติขอม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไม้งาม.

จรูญ บุญพันธ์ และคณะ. (2524). *พจนานุกรมภาษาไทยกรุงเทพ - ไทยเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ช่อนกลีน พิเศษสกลกิจ. (2516). *หน่วยเสียงภาษาอุบลราชธานี เชียงใหม่ และสงขลา เทียบกับ
ภาษากรุงเทพฯ*. เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 137. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการ
ฝึกหัดครู.

ณัฐพงษ์ เบ็ญชา. (2543). *ลักษณะภาษาไทยลื้อที่ตำบลบ้านทุ่งมอก ตำบลบ้านม่วง อำเภอเชียงม่วน
จังหวัดพะเยา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

นิภา อัมพรพรรตีย์. (2529). *ลักษณะภาษาไทยลื้อที่ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

- เบญจวรรณ สุนทรากุล. (2505). *หน่วยเสียงของภาษาเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ประไพพรรณ กัวเกษม. (2554). *ระบบเสียงภาษาไทยถิ่นเหนือ ตำบลแม่ทราย อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่*. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “แม่โจ้-แพร่ วิจัย ครั้งที่ 2” วันที่ 1-2 กันยายน 2554, 556-566.
- ปิยะวัติ วงษ์ชัย. (2550). *การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาของกับระบบเสียงภาษาไทยเหนือ (ก่าเมือง)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2555). *การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน*. รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พิศศรี แจ้งไพร. (2520). *หน่วยเสียงภาษาแพร่*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- มีวรรณ สิริวัฒน์ และคณะ. (2525). *พจนานุกรมภาษาไทยเปรียบเทียบ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ไทยลื้อ ไทยดำ*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุ่งนภา เถียรถาวร. (2541). *การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยวน 4 จังหวัดในภาคกลาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ. (2551). *การสัมผัสภาษา : ปัจจัยที่มีผลต่อการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ในภาษาตระกูลไท บ้านสันทรายทองงาม อำเภอยางแสน จังหวัดเชียงราย*. ใน นันทนา รณเกียรติ และ อมร แสงมณี (บรรณาธิการ), *รวมบทความภาษาศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้*, 88-107. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์. (2521). *ระบบเสียงภาษายอง*. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์การศึกษาวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์. (2531). *ภาษาถิ่นตระกูลไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรลักษณ์ เดชประทุมวัน. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกภาษาไทยวน*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วิภาวรรณ ถินจันทร์. (2558). *การแปรเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- สุทธิระ เนียมนาค. (2528). ระบบเสียงภาษายองซึ่งพูดในจังหวัดลำพูน: การศึกษาเปรียบเทียบแบบร่วมสมัย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดิศราพร สร้อยญาณะ. (2552). การศึกษาวรรณยุกต์ภาษายองเชิงกลศาสตร์: การเปรียบเทียบในบริบทคำพูดเดียวกับคำพูดต่อเนื่องและระหว่างสองรุ่นอายุ. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สารภี ศิลา. (2518). เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษากรุงเทพฯกับภาษาคุบัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- เสน่ห์ ขาวมัน. (2531). ภาษาไทยยวน ที่ตำบลท่าช้าง อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สมิตร์ ปิตีพัฒน์, สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, และภาคภูมิ โกกะอินทร์. (2544). กลุ่มชาติพันธุ์ กะลอม : ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. รายงานการวิจัยเสนอต่อสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรรถัย เจือจันอัด. (2530). ระบบเสียงภาษาถิ่นยวนที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Brown, J. M. (1965). *From ancient Thai to modern dialects*. Bangkok: White Lotus Co., LTD.
- Bunmee, A. (2007). *Dialect geography of Khammueang Lampang: A tonal study*. (Master's thesis). Mahidol University, Bangkok.
- Chaimano, K. (2009). *Tone variation of Tai Lue spoken in Thailand*. (Doctoral Dissertation). Mahidol University, Bangkok.
- Chamberlain, J. R. (1975). A new look at the history and classification of the Tai dialects. In J. G. Harris and J. R. Chamberlain, (Eds.), *Studies in Tai linguistics in Honor of William J. Gedney*, 49-66. Bangkok: Central Institute of English Language, Office of State University.
- Cooper, M. (1997). *A tonal study of Khammuang in Phayao*. Payap Research and Development Institute and The Summer Institute of Linguistics (Research report No.146). Chiangmai.
- Chotecheun, S. (1986). *The phonology of Nan with comparisons to Phrae*. (Master's thesis). Mahidol University, Bangkok.
- Culloty, D. (1987). *Food from Northern Laos: The boat landing cook book*. Bangkok: Plus Press Company Limited.

- Davis, R. (1970). *A Northern Thai reader*. Bangkok: The Siam Society.
- Davies, S. (1979). A comparative study of Yong and standard Thai. In Theraphan L. Thongkum and others, (Eds.), *Studies in Tai and Mon-Khmer phonetics and phonology* in Honor of Eugenie J. A. Henderson, 26-48. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Gardner, J. (1996). *A tonal study of Kammuang in Nan and Phrae*. Payap Research and Development Institute and The Summer Institute of Linguistics (Research report No. 138). Chiangmai.
- Gedney, W. J. (1972). A checklist for determining tones in Tai dialects. In M. Estellie-Smith, (Eds.). *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*, 423-437. The Hague: Mouton.
- Hartmann, J. F. (1980). A model for the alignment of dialects in Southwestern Tai. *Journal of Siam Society*, 68, 72-86.
- Hudak, T. J. (2008). *William J. Gedney's comparative Tai source book*. Oceanic Linguistics Special Publication No.34. Honolulu: University of Hawaii Press.
- Intajamornrak, C. (2009). The fundamental frequencies of Tai Yuan in Nan Province, Thailand. *MANUSYA: Journal of Humanities*, 17, 20-33.
- Intajamornrak, C. (2013). Language contact: Challenging in diversity. *The Asian Conference on Education 2013-Official Conference Proceedings*. Osaka, Japan.
- Jones, R. B. (1965). Phonological features of Northern Thai. In J. R. Hanks et al. (Eds.). *Ethnographic Notes on Northern Thailand*, 10-14. Cornell University Southeast Asia Program.
- Khanittanan, W. W. (1973). *The influence of Siamese on five Lao dialects*. (Doctoral Dissertation). The University of Michigan, Michigan, USA.
- Lamchiangdase, N. (1984). *The phonology of Lue in Lampang province*. (Master's thesis). Mahidol University, Bangkok.
- Li, F. K. (1960). A tentative classifications of Tai dialects. In Stanley Diamond (Ed.). *Culture in history essay in honor of Paul Radin*, 951-959. New York: Columbia University Press.
- Li, F. K. (1964). The phonemic system of the Tai Lü language. *Academia Sinica, Bulletin of the Institute of History and Philosophy*, 35, 7-14.
- Mundhenk, N. A. (1967). *Myuang dialects: Types of language variation*. Manuscript.

- Pankhuenkhat, R. (1982). *The phonology of the Lanna language (A Northern Thai dialect)*. Nakhornpathom: Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.
- Pantupong, W. (1976). Some phonetic notes on Tai Yuan. *PASAA*, 6(1-2), 126-143.
- Ploykaew, P. (1985). *The phonological of Lue in Chaingrai province*. (Master's thesis). Mahidol University, Bangkok.
- Sarawit, M. E. (1979). Syllabic ɱ in two Yoong dialects. In Theraphan L. Thongkum and others (Eds.), *Studies in Mon-Khmer phonetics and phonology in honor of Eugenie J. A. Henderson*, 163-170. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Schipani, S. (2008). *Impact: The effects of tourism on culture and the environment in Asia and the Pacific: Alleviating poverty and protecting cultural and natural heritage through community-based ecotourism in Luang Namtha, Lao PDR*. Bangkok, Thailand: UNESCO Regional Unit for Culture in Asia and the Pacific.
- Schliesinger, J. (2003). *Ethnic groups of Laos, volume 3 profile of Austro-Thai-speaking peoples*. Bangkok: White Lotus Co., Ltd.
- Tanlaput, A. (1988). *Tonal variation of Lampang Kham Muang*. (Master's thesis). Mahidol University, Bangkok.